

Echtscheiding? Vergeet het bijzonder partnerpensioen niet

Niet zelden laten echtscheidingsadvocaten het bijzonder partnerpensioen bij echtscheiding onbesproken en ongeregeld. Als gevolg daarvan neemt het aantal procedures en klachten over dit pensioen toe. Hoe dit te voorkomen?

Sharon Kok¹

Het aantal procedures en klachten met betrekking tot het bijzonder partnerpensioen neemt toe. Het komt regelmatig voor dat de cliënt denkt dat alle pensioenaanspraken bij echtscheiding zijn uitgesloten terwijl slechts het ouderdompensioen is geregeld. Hierdoor heeft de ex-partner nog steeds aanspraak op bijzonder partnerpensioen met alle gevolgen van dien.²

Het ouderdompensioen is het pensioen dat de deelnemer opbouwt als inkomensvoorziening vanaf de pensioengerechtigde leeftijd tot het moment van overlijden. Het ouderdompensioen wordt bij echtscheiding op grond van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding verdeeld. Het partnerpensioen is het pensioen dat de deelnemer voor zijn partner opbouwt voor het geval hij eerder overlijdt dan zijn partner. Na echtscheiding wordt het tot dan toe opgebouwde partnerpensioen voor de

ex-partner omgezet in bijzonder partnerpensioen. Hierbij is dus geen sprake van verdeling zodat echtscheidingsadvocaten het bijzonder partnerpensioen bij echtscheiding vaak onbesproken en daarmee ongeregeld laten.

Na echtscheiding heeft de ex-partner van rechtswege recht op uitbetaling van een deel van het ouderdompensioen en een aanspraak op bijzonder partnerpensioen. Ten aanzien van het ouderdompensioen bepaalt de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding kort gezegd dat de ex-partner na echtscheiding de helft van het ouderdompensioen ontvangt dat de deelnemer heeft opgebouwd tijdens de huwelijkse periode. Ten aanzien van het bijzonder partnerpensioen bepaalt artikel 57 Pensioenwet dat de ex-partner na echtscheiding een aanspraak op partnerpensioen behoudt.

De hiervoor genoemde wettelijke regeling is van regelend recht. Partijen zijn dus bevoegd hier contractueel van af te wijken. Ten aanzien van het ouderdompensioen kunnen zij de toepasselijkheid van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding uitslui-

ten.³ Hiermee is echter nog geen afstand gedaan van het recht op bijzonder partnerpensioen. Van dit recht moet de ex-partner uitdrukkelijk afstand doen.

Als partijen bij echtscheiding willen afwijken van de wettelijke regeling, kunnen zij dit bijvoorbeeld in het echtscheidingsconvenant overeenkomen.⁴ Het ouderdompensioen komt in het echtscheidingsconvenant meestal wel aan bod. Het bijzonder partnerpensioen wordt daarentegen vaak niet geregeld doordat het wordt vergeten of onbesproken wordt gelaten.

Indien in het echtscheidingsconvenant geen afstand is gedaan van het bijzonder partnerpensioen geldt de wettelijke regeling en heeft de ex-partner recht op bijzonder partnerpensioen. Het komt echter voor dat de ex-partners wel de bedoeling hadden afstand te doen van het bijzonder partnerpensioen maar dat dit niet of niet juist is vastgelegd. De

¹ Sharon Kok is advocaat bij CMS Derks Star Busmann in Utrecht.

² Hetgeen ik in dit artikel behandel, geldt ook voor scheiding na geregistreerd partnerschap. Bij bijzonder partnerpensioen gelden dezelfde regels voor samenwoners indien zij als samenwoners zijn aangewezen in het pensioenreglement.

³ Daarnaast kunnen partijen een andere verhouding van de verdeling afspreken dan de standaardverhouding 50:50 of een andere periode op het te verevenen ouderdompensioen van toepassing laten zijn.

⁴ Uiteraard is het ook mogelijk dat partijen in de huwelijkse voorwaarden reeds een regeling hebben getroffen.

bepaling dat men 'over en weer afstand doet van elkaars rechten' is bijvoorbeeld niet voldoende. Indien de ex-partners daarnaast ook nog onvoldoende zijn geïnformeerd, verkeren zij ten onrechte in de veronderstelling dat met de uitsluiting van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding ook het bijzonder partnerpensioen is geregeld. De deelnemer wordt dan vervolgens onaangenaam verrast als blijkt dat de ex-partner nog steeds recht heeft op het partnerpensioen dat hij heeft opgebouwd.

Zolang de ex-partner geen afstand heeft gedaan van het bijzonder partnerpensioen zal de pensioenuitvoerder een (premiëvrije) aanspraak op bijzonder partnerpensioen voor de ex-partner reserveren. Als dat niet de bedoeling van partijen is, zal de deelnemer achteraf alsnog een afstandsverklaring van zijn ex-partner moeten verkrijgen. Dit is niet altijd eenvoudig. De ex-partners hebben geen contact meer of de ex-partner wil geen afstand meer doen. Het wordt nog gevoeliger als de deelnemer inmiddels een nieuwe partner heeft die bij gebreke van een afstandsverklaring van de ex-partner minder partnerpensioen krijgt.⁵ De gevolgen zijn discussies of zelfs gerechtelijke procedures tussen ex-partners, tussen verzekerde en pensioenuitvoerder of tussen cliënt en advocaat. Ook tuchtrechtelijke maatregelen tegen de advocaat zijn niet uitgesloten als de advocaat zijn cliënt onvoldoende heeft geïnformeerd of de wil van partijen onvoldoende heeft vastgelegd. Kortom, situaties waar niemand in terecht wil komen.

⁵ De nieuwe partner verkrijgt partnerpensioen dat is opgebouwd vanaf de datum van echtscheiding. Indien de ex-partner afstand doet van het bijzonder partnerpensioen, verkrijgt de nieuwe partner in bepaalde gevallen het partnerpensioen dat is opgebouwd tot de echtscheidingsdatum.

Gelukkig kunnen dergelijke situaties worden voorkomen door afspraken over het bijzonder partnerpensioen in alle gevallen op te nemen in het echtscheidingsconvenant, ongeacht of er afstand van wordt gedaan of niet. Op die manier wordt het bijzonder partnerpensioen ten tijde van de echtscheiding bewust besproken en kan de keuze direct worden vastgelegd in het echtscheidingsconvenant. Ook als de partners niet willen afwijken van de wettelijke regeling is het goed dit expliciet op te nemen in het echtscheidingsconvenant. Op die manier is het voor de ex-partners zelf, maar ook voor de pensioenuitvoerder duidelijk wat is afgesproken en kan de pensioenuitvoerder het partnerpensioen aan de juiste persoon toekennen.

In het echtscheidingsconvenant kan bijvoorbeeld één van de volgende clausules worden opgenomen:

- Geen afstand:
Bijzonder partnerpensioen:
'De voor en tijdens het huwelijk door de [man/vrouw] bij [naam pensioenuitvoerder(s)] opgebouwde aanspraken op partnerpensioen komen op grond van artikel 57 van de Pensioenwet geheel toe aan de [vrouw/man]. De [vrouw/man] verkrijgt daarmee een premievrije aanspraak op bijzonder partnerpensioen.'
- Beiden doen afstand:
Afstand bijzonder partnerpensioen:
'Partijen doen over en weer onherroepelijk en volledig afstand van het bijzonder partnerpensioen, voor zover opgebouwd bij [naam pensioenuitvoerder(s)] tot de datum van echtscheiding. Partijen zullen beiden medewerking verlenen aan aanvullende voorwaarden gesteld door de pensioenuitvoerder, zoals het ondertekenen van een overeenkomst of verklaring opgesteld door de pensioenuitvoerder.'

- Eén van beide ex-partners doet afstand:

Afstand bijzonder partnerpensioen:

'De man/vrouw doet onherroepelijk en volledig afstand van het bijzonder partnerpensioen dat is opgebouwd door de vrouw/man bij [naam pensioenuitvoerder(s)] tot de datum van echtscheiding. De man/vrouw zal daarbij zijn/haar medewerking verlenen aan aanvullende voorwaarden gesteld door de pensioenuitvoerder, zoals het ondertekenen van een overeenkomst of verklaring opgesteld door de pensioenuitvoerder.'

Neem vóór het ondertekenen van het echtscheidingsconvenant altijd contact op met de pensioenuitvoerder omdat sommige pensioenuitvoerders aanvullende eisen stellen, zoals bijvoorbeeld een ondertekende afstandsverklaring. Pensioenuitvoerders beschikken vaak over een standaardmodelovereenkomst of -verklaring. Daarnaast kan de pensioenuitvoerder bepaalde vragen beantwoorden en informeren over de mogelijkheden.

Kortom:

1. Verwerk de clausules in het kantoormodel van het echtscheidingsconvenant.
2. Bespreek de opties met cliënt(en).
3. Vermeld de keuze expliciet in het echtscheidingsconvenant.
4. Neem bij het opstellen van een echtscheidingsconvenant contact op met de desbetreffende pensioenuitvoerder.
5. Laat de partijen aanvullende documenten tekenen indien dat door de pensioenuitvoerder wordt geëist.